

Ειρήνη Σβερώνη

«Συσχέτιση της κατάθλιψης κατά την κύηση με τις τιμές κορτιζόλης στην τρίχα και στο σίελο εγκύων πασχουσών από κατάθλιψη, ως αποτύπωση οξέος και χρόνιου stress»

Περίληψη

Η περιγεννητική κατάθλιψη μπορεί να αφορά οποιαδήποτε χρονική στιγμή, από την έναρξη της κύησης έως και ένα έτος μετά τον τοκετό και αποτελεί τη συνηθέστερη συναισθηματική διαταραχή κατά την περίοδο αυτή. Συχνά διαλάχει αδιάγνωστη με δυσμενή αποτελέσματα για τη μητέρα, το έμβρυο, τη μεταξύ τους αλληλεπίδραση αλλά και τις ενδοοικογενειακές σχέσεις. Πρόκειται για πολυπαραγοντική κλινική οντότητα, στην παθογένεια της οποίας συμμετέχουν ορμονικοί, ανοσολογικοί, γενετικοί και ψυχοκοινωνικοί παράγοντες. Οι διαταραχές του άξονα υποθάλαμος- υπόφυση-επινεφρίδια (ΥΥΕ άξονας) φαίνεται πως αποτελούν κυρίαρχο μηχανισμό στην αιτιοπαθογένεια της κατάθλιψης. Η υπόθεση αυτή ενισχύεται από τη συμμετοχή της κορτιζόλης- του τελικού προϊόντος του άξονα- σε καθέναν από τους παράγοντες που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Η συσχέτιση του stress, και κατ' επέκταση η αλλαγή στην απόκριση του άξονα ΥΥΕ- με την περιγεννητική κατάθλιψη αποτελεί αντικείμενο έντονου προβληματισμού και διερεύνησης στην επιστημονική κοινότητα, καθώς υπάρχει έντονη αλληλεπικάλυψη συμπτωματολογίας και αντικειμενικών ευρημάτων μεταξύ της συναισθηματικής διαταραχής και των φυσιολογικών αλλαγών που συμβαίνουν κατά την κύηση. Η παρούσα εργασία αφορά σε μία μελέτη παρατήρησης με στόχο τη διερεύνηση αιτιολογικής ή άλλης σχέσης μεταξύ του stress κατά την κύηση, όπως αποτυπώνεται από τις μετρήσεις της κορτιζόλης, και της περιγεννητικής κατάθλιψης, εστιάζοντας κυρίως στο 2ο και 3ο τρίμηνο της κύησης. Υλικά και μέθοδοι: Μελετήθηκαν 17 γυναίκες διαγνωσμένες με καταθλιπτική διαταραχή κατά τη διάρκεια της κύησης. Ελήφθησαν δείγματα τρίχας και σιέλου κατά το 1ο, 2ο και 3ο τρίμηνο και κατά την περίοδο της λοχείας, στα οποία μετρήθηκε η κορτιζόλη με ανοσοενζυμικές διαδικασίες και έγινε σύγκριση και αξιολόγηση των μεταβολών.

Αποτελέσματα: Από τον υπό εξέταση πληθυσμό ανεδείχθη αύξηση της κορτιζόλης τρίχας κατά το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο της κύησης και ικανοποιητική αποτύπωση του στρες αναδρομικά. Αναφορικά με την κορτιζόλη σιέλου δεν αποτυπώθηκε η αναμενόμενη αύξηση που στοιχειοθετείται από τη βιβλιογραφία, γεγονός που ενδεχόμενα σχετίζεται με το μικρό διαθέσιμο δείγμα.

Συμπεράσματα: Το χρόνιο στρες σε βάθος τριμήνου, όπως αποτυπώνεται από την κορτιζόλη τρίχας, φαίνεται πως επηρεάζει τη συναισθηματική κατάσταση της εγκύου, ιδίως κατά το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο, οπότε παρατηρείται και η μεγαλύτερη αύξηση στη συγκέντρωση της κορτιζόλης αλλά και η μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης συναισθηματικών διαταραχών. Από την άλλη, το οξύ στρες, όπως αποτυπώνεται από τις μετρήσεις κορτιζόλης σιέλου, δε φαίνεται να ασκεί ιδιαίτερη επίδραση. Σε κάθε περίπτωση, συστήνεται η διενέργεια μελετών μεγαλύτερου πληθυσμού και η σύγκριση ασθενών-μαρτύρων προκειμένου να εξαχθούν ασφαλέστερα αποτελέσματα.

Abstract

“Correlation between perinatal depression during the second and third trimester of pregnancy and cortisol levels in hair and/or saliva as a reflection of acute and chronic stress”

Perinatal depression is the most frequent affective disorder and may affect the woman at any time, from the beginning of the pregnancy to one year after delivery. It remains undiagnosed in many cases, leading to adverse effects on the patient, the infant, the interaction between them and the family relationships. It is considered as a multifactorial state, since hormonal, immunological, genetic and psychosocial factors may be responsible for its presence. Disorders of the HPA axis seem to be one of the dominant mechanisms. This hypothesis is supported by the role of cortisol in each one of the factors mentioned above. The correlation between stress, as reflected on the HPA axis reactivity, and perinatal depression is an object of speculation and investigation in current research, since there is overlap of depressive symptoms and signs and the mood changes and clinical signs that may be noted during pregnancy.

The present study concerns an observational study, aiming to investigate any causal correlation between stress during pregnancy and perinatal depression, based on cortisol levels of hair and saliva during the second and third trimester.

Materials and methods: A sample of 17 women with perinatal depression was examined. Hair and saliva samples were collected throughout the first, second and third trimester of pregnancy and postpartum and the concentration of cortisol was measured using an enzyme methods.

Results: Hair cortisol was higher during the second and third trimester of pregnancy. It is considered that hair cortisol reflects chronic stress retrospectively. There was no evidence that salivary cortisol levels follow the rise that is described in the literature, probably due to the small sample size.

Conclusion: Chronic stress, as it is imprinted by hair cortisol levels, seems to affect the emotional state of pregnant women, especially during the second and third trimester, when the cortisol levels are higher and perinatal depression is more frequent. On the other hand, acute stress, as it is reflected by salivary cortisol levels does not seem to exert significant influence. Case control studies, as well as the use of larger sample, could lead to safer results.